

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Λέξεις που πιθανόν να είναι τουρκικής προέλευσης

ακιντί (Τσιρ.) : 1. κορυφή στέγης, 2. (μιφ.) κρίσιμο σημείο.

γιαρίνι (Γαρ.) : τρόπος κόμμωσης (πλεξούδες δεμένες ολόγυρα στο κεφάλι).

γκαλιστεύω (Γαρ.) : επιθυμώ, ζηλεύω κάτι, θέλω να το αποκτήσω.

γκαργκάνι (Γαρ., Κριτσ.) : *μου στάθηκε γκαργκάνι*: μου έγινε τσιμπούρι.

διγαβρές / διαβρές / λγαβρές / αλγαβρές / βαϊλέξ (Γαρ., Ροδ., Ιδομ., Αποστ., Τσιρ., Δαρ., Ξανθιν., Κριτσ.) : αναφορά, συζήτηση για κάποιο θέμα, φροντίδα, έγνοια.

δουκουμετζές (Ιδομ.) : πάγκος καφενείου, *τεζιάκι*.

ελέμ μπελέμ (Γαρ., Τσιρ^B) : από τη μια μεριά στην άλλη.

{Υπάρχει ένα τουρκικό παραδοσιακό παιδικό ομαδικό παιχνίδι που λέγεται *ellem billem*.}

εμπατλίκι (Χουστ.) : κατάκαρδα.

ζαμπακώνω, -ομαι (Γαρ.) : συμπίεζω, συνθλίβω, (το μέσο) σουφρώνω το κορμί μου, μαζεύομαι.

ζάρι-νταβάρι (Κριτσ.) : το ποσό που ειπράττει ο καφετζής από όσους παίζουν ζάρια, κάθε δύο τρεις ώρες, προσφέροντας συγχρόνως τσικουδιά ή κονιάκ.

ζελεπός / ζελεπιασμένος (Γαρ.) : άκεφος, μαραμένος.

ίχι μου (Γαρ., Κριτσ.) : μακάρι.

καναέτι (Ροδ.) : ψυχική ταραχή.

καρακαντές (Γερ.) : μισοερειπωμένο σπίτι.

κατσαουίνης (Γαρ.) : σατανάς, δαίμονας.

καφεσάτη αίγα (Γαρ.) : με τούφα τρίχες όρθιες στην κορφή της κεφαλής.

κεσεντές (Γαρ., Κριτσ^π) : ειρωνεία.

λεμ μπελελέμ (Κριτσ^φ) : καχεκτικός· ετοιμόρροπος· πολύ φτωχός.

μουλακεκές (Γαρ., Κριτσ.) : άνθρωπος που δρα κρυφά.

μούχης (Τσιρ.) : αξιολύπητος,

μούχτι (Γαρ.) : ενδιαφέρον, προσοχή.

μπατζαλμάς, μπατσαλμάς (Τσιρ^B), **μιασταλμάς** (Χουστ.) : αλώνι.

μπαχιαμάς (Τσιρ^B) : αναστάτωση, συζητήσεις για κάποια κακή είδηση ή γεγονός.

μπιρμάνι, μπίρμανε (Γαρ., Κριτσ.) : *δουλειές του μπιρμανιού ή του μπίρμανε*: αμελέτητες, πρόχειρες.

μπλαγκικανές (Ροδ., Ιδομ^B) : νεροχύτης.

μπουχάνι (Τσιρ^B) : ορθάνοιχτα, σαν χάνι.

μπουχοπύρι (Τσιρ^B) : η υπογραφή.

νετλέτι (Χουστ.) : η λύτρωση, η σωτηρία.

νιζαμπικόνω (Κονδ.) : επιχειρώ, απειλώ, καταβάλλω προσπάθειαν υπέρ τα δυνάμεις μου (περί παιδιών, ιδίως).

νταλούκος (Τσιρ., Δαρ.) : εύσωμος, σωματώδης· βαρετός, μαμούχαλος.

ντάρι νάξι (Τσιρ^B) : άνω κάτω, αναστάτωση, ατακτοποίηση.

ντεκουμετζές (Ροδ.) : τραπεζάκι.

ντοκουμετζές (Αποστ., Τσιρ.) : το κομποδέμα, το πουργί.

πανταχλί (Δαρ.) : απολύτως τίποτε.

παντεσινές (Δαρ.) : γεγονός, συμβάν.

περλεπές (Ιδομ^B) : ξεπεσμένος.

πορδολούκι (Ιδομ^B) : μονοπάτι, στενή διάβαση (τουρκ. ίσως μόνο ως προς την κατάληξη).

ρασά, η & ρασιά & ρασέ (Πάγκ., Πιτ., Ξανθιν., Γαρ., Ιδομ., Τσιρ., Δαρ.) : χοντρό μάλλινο ύφασμα.

{Ετυμολογείται από το *ράσο*, το οποίο από το μsn. *ράσον* < λατ. *rasum* 'ξυσμένο, λειασμένο ύφασμα' (AKN). Αλλά υπάρχει και το τουρκ. *raşa*, κατά τον Χλωρό (A 827) < γερμ. *rasch* : «είδος εριούχου χονδρού κατάσκευαζομένου εν Αυστρία, σαγή». Κατά τον Meyer (*Türkische Studien. I*, Βιέννη 1893, σ. 55) راسه *raşa* 'Art grosses Tuch' από το ιταλ. *rascia*. Αν η λ. *ρασά* σχετίζεται με το τουρκ. *raşa* (κάτι που δεν φαίνεται πολύ πιθανό), θα πρέπει να συμπεριλάβουμε σε αυτόν τον κατάλογο τα παράγωγα *ρασάκι, ρασίδι, ράσινος, ρασούλι, ρασάκι* και τα σύνθετα *ρασόκαρτα, ρασοπατητής, ρασοτριβή* (όλες αυτές οι λέξεις βρίσκονται στα λεξικά που αποδελτίωσα).}

σάφλες, οι (Χουστ.) : φουσκάλες, σημάδια από κάνιμο ή χτύπημα.

σατσάκι (Χουστ.) : πλατεία.

σαχτούκικο (Χουστ.) : είδος βαδίσματος τετραπόδου.

σουλάμια, τα (Χουστ.) : ρουφιανιές.

σουρλάντα (Τσιρ.) : αναδής και ξεμυαλισμένη γυναίκα.

τσαμπικόνω / τσαμπικόνω (Πάγκ., Πιτ., Ιδομ., Δαρ.) : τα βάζω με κάποιον με μεγαλύτερη (σωματική) δύναμη, μπαίνω στον καβγά αδειλιαστα (βλ. και *νιζαμπικόνω*).

τζερτζεβένιος (Γαρ.) : κόκκινος.

τζίφρης / τσίφρης (Αποστ., Τσιρ., Δαρ., Κασσ.) : τσιγκούνης.

τζούρμπος (Ξανθιν.) : σαλιγκάρι που το μπροστινό μέρος του κελύφους του είναι μαλακό.

του κουζαφά (Γαρ.) : άδικα, κουτουρού.

τσερέπα, η (Πάγκ., Πιτ., Τσιρ., Κριτσ., Κασσ.) & **κατσαρέπα** (Κριτσ^Γ.): καταγιδα, χιονιάς, κακοκαρία.

τσικιντίρης (Κασσ.) : τσιγκούνης.

τσιρώ (Ξανθιν., Γαρ., Αποστ., Τσιρ., Τσιρ., Δαρ.) : **1.** εκτοξεύω υγρό· **2.** ουρώ. {Η λ. *τσιρώ* φαίνεται να είναι ηχοποιημένη. Υπάρχει το (κατά το *TDK* διαλεκτ.) τουρκ. *çir* (και *çirçir*) «παν πράγμα διαρκώς ψιθυρίζον,

μικρά πηγή ή ύδωρ ολίγον ρέον μετά ελαφρού κελαρύσματος» (Χλωρός, Α 655). Αν το *τσιρώ* σχετίζεται με το τουρκ. *çir* (κάτι που δεν φαίνεται πολύ πιθανό, γιατί κι αυτό είναι ηχοποιημένο), θα πρέπει να συμπεριλάβουμε σε αυτόν τον κατάλογο τα παράγωγα *τσιρά*, *τσίρι*, *τσιρήχτρα*, *τσιριχτήρι*, *τσιριούμαι*, *τσουρνάρα*, το σύνθετο *τσιροκατουρώ* και την έκφραση *τσίρι πιπίρι* (όλες αυτές οι λέξεις βρίσκονται στα λεξικά που αποδελτίωσα).}

τσογουρτζάς (Τσιρ.) : κακή συνήθεια.

χαβατσούνα (Γαρ.) : πρόχειρο στρώμα στην εξοχή με κλαδιά.

χαβούτσα (Γαρ.) : γυναίκα πλαδαρή.

χάμιου (Πιτ., Ξεν.) : έκφραση αποδοκιμαστική: χαρά στο πράμα, χαρά στον άνθρωπο.

χαντουνιά (Γαρ.) : σύνολο πραγμάτων, ποσότητα. **χιαλαλής** (Ιδομ^Β.): πάμπλουτος.

χιουρτού (Γαρ.) : φασαρία (ίσως αντδ.: < *yortu* 'γιορτή').

χλαμπιτιά / χλαμπιτίδι (Γαρ.) : σκαμπύλι, μπάτσος.